

Izjava o namerama
**Politika odgovornog
korišćenja vode u
sektoru nabavke**

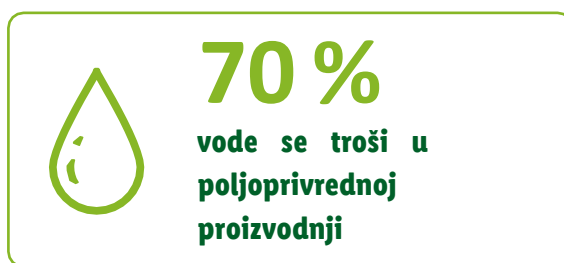

Sadržaj

1. Izazovi	1
2. Naša odgovornost	3
3. Pristup održivoj upotrebi vode	4
3.1. Hotspot analiza: Oblast delovanja – slatka voda	4
4. Mere	6
4.1. Mere u lancu nabavke	7
4.1.1. Voće i povrće	7
4.1.2. Cveće i biljke⁷	8
4.1.3. Tekstil	8
4.1.4. Sirovine	10
4.1.5. Neprehrambeni proizvodi	10
4.2. Mere u prodavnicama	11
4.3. Komunikacija	11
5. Izvori	12

1. Izazovi

Voda predstavlja dobro od suštinskog životnog značaja kako za ljude, tako i za prirodu. Kao stanište, ona predstavlja osnov očuvanja biodiverziteta na našoj planeti. Preko dve trećine zemljine površine prekriveno je vodom, mada najveći deo čini slana voda iz mora i okeana. Ova voda je, kako za ljude, tako i za najveći broj životinja i biljaka neiskoristiva – za to nam je potrebna slatka voda.

Od 2010. godine pristup čistoj vodi definisan je od strane Ujedinjenih Nacija kao osnovno ljudsko pravo. Međutim, slatka voda čini tek 0,01 % celokupne vode prisutne na Zemlji. Pored toga, dostupnost svetskih resursa slatke vode nejednako je raspoređena. Nestašica vode neke regije pogađa znatno više nego druge. Na to dolaze i sezonske oscilacije: dugotrajna suša tokom letnjih meseci dovodi do pada nivoa podzemnih voda i reka čak i u regionima bogatim vodom. Sa druge strane, nesrazmerno velike količine padavina mogu prouzrokovati poplave.

Dok se ljudska populacija u poslednjih sto godina skoro pa učetvorostručila, njena potrošnja vode porasla je više nego dvostruko brže. Posebno sve veća proizvodnja tekstila, hrane i robe široke potrošnje, usled korišćenja i zagađenja vode, može prouzrokovati nestašicu i pogoršati nejednaku raspodelu ovog prirodnog resursa. Dodatno, klimatske promene pogoršavaju situaciju u regionima sa ograničenim pristupom vodi. Kao rezultat, sve veći deo stanovništva biva pogođen nedostatkom vode. Sve ovo povećava rizik vezano za upotrebu vode i ukazuje na to da ćemo se jednog dana naći u situaciji u kojoj ćemo osetiti negativne efekte nedostatka vode.

Maloprodajni trgovinski lanci, sa prosečnom potrošnjom od 47 L po svakom evru prometa, troše znatno više vode od ostalih branši¹. Time rizici vezani za vodu igraju veoma značajnu ulogu: nedostatak vode za lance snabdevanja predstavlja veliki rizik. Ovo se odnosi pre svega na primarnu poljoprivrednu proizvodnju, koja je odgovorna za 70 % celokupne

svetske potrošnje vode. Dodatno se u poljoprivrednoj proizvodnji koriste pesticidi i đubriva koji negativno utiču na kvalitet vode.

U ovom kontekstu, maloprodajni trgovinski lanci snose odgovornost, posebno u delu nabavke proizvoda, odgovornog postupanja vodom kao prirodnim resursom. Ovo podrazumeva, kako potrošnju, tako i moguće zagađenje vode. Iz tog razloga, odgovorno korišćenje slatke vode predstavlja jednu od centralnih oblasti delovanja Lidlove strategije održive nabavke.

U predstavljenj politici odgovornog korišćenja vode definisaćemo kako se postupa sa slatkom vodom u proizvodnji i preradi naših prehrambenih proizvoda, voća i povrća, biljaka i cveća i neprehrambenih proizvoda.

2. Naša odgovornost

Održivija upotreba vode za Lidl ne predstavlja pitanje budućnosti, već suštinsko pitanje sadašnjosti. Primenom različitih mera doprinosimo zaštiti resursa slatke vode, smanjujemo potrošnju i redukujemo zagađenje u čitavom lancu nabavke.

Posebnu pažnju posvećujemo očuvanju prirodnih resursa vode širom sveta. Svojim poslovnim pristupom radimo na svesnijoj upotrebi slatke vode. U našem asortimanu nalaze se proizvodi čije je poreklo povezano sa zemljama u kojima voda spada u rizične prirodne resurse. Ovo se odnosi pre svega na količinu vode koja se koriste u proizvodnji, dostupnost vode u nekim regionima i kvalitet vode koji može biti narušen zagađenjem. U pogledu proizvodnje, najveći uticaj ima poljoprivredna proizvodnja, ali treba imati u vidu i uticaj proizvodnje prerađenih namirnica i neprehrambenih proizvoda.

Kako bismo ispunili svoju odgovornost, razvili smo strategiju upravljanja vodom sa ciljem da umanjimo negativne efekte našeg proizvodnog lanca. U tom pogledu, blisko saradujemo sa raznim interesnim grupama u zemljama iz kojih naši proizvodi potiču. Pored naših dobavljača, to su i eksperti i nevladine organizacije kao što je npr. Alijansa za upravljanje vodama (Alliance for Water Stewardship)². Svoje partnere podržavamo u ovom procesu kroz razne obuke i treninge zajedno sa našim zaposlenima. Kontinuirano proširujemo postojeća partnerstva i inicijative, i ulazimo u nove saradnje.

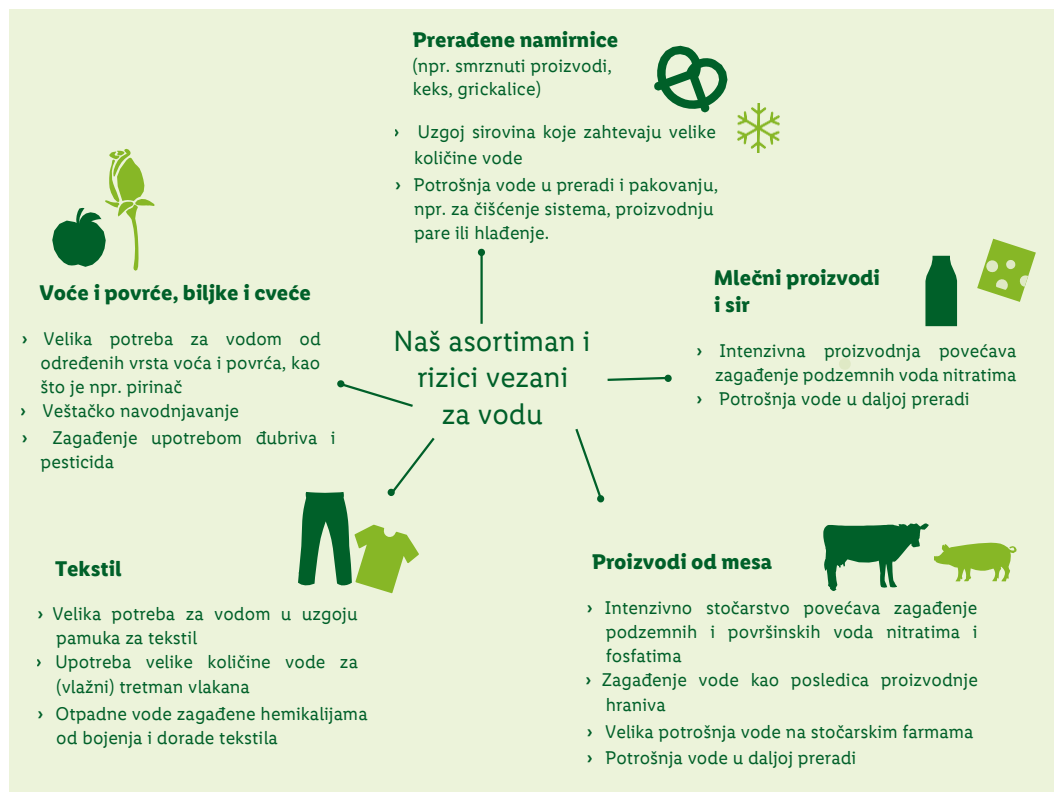
3. Pristup održivoj upotrebi vode

Poslovni pristup korporativnoj odgovornosti u Lidlu³ definiše jasne smernice za sistematično sprovođenje strategije održivosti u kompaniji i garantuje doslednu usklađenost našeg poslovanja. Tome služi „procesni ciklus“ prema kojem se orijentiše na pristup održivom korišćenju vode: pre svega utvrđuju se rizici i šanse u okviru „Hotspot“ analize. Na osnovu identifikovanih kritičnih tačaka po pitanju vode, razvijamo ciljeve i mere kako bismo umanjili potencijalne negativne efekte. U fazi primene, efikasnost mera se stalno proverava i ukoliko je potrebno, radi se na poboljšanju istih. O uspehu ili neuspehu mera, transparentno izveštavamo.

Faze procesa detaljnije su opisane u nastavku.

3.1. Hotspot analiza: Oblast delovanja – slatka voda

Kako bismo identifikovali kritične procese po vodu u našem lancu snabdevanja poljoprivrednim proizvodima, 2019. godine urađena je detaljna analiza. Ovo nam je omogućilo da identifikujemo grupe proizvoda koje imaju najveći (negativan) uticaj na vodu. Uzimajući u obzir da rizici koji su povezani sa potrošnjom vode obuhvataju, sa jedne strane zagađenje vode (kao posledica upotrebe pesticida i đubriva), a sa druge strane potrošnju vode za uzgoj plodova, naš asortiman ispitali smo na osnovu dva faktora: potrošnja vode i zagađenje vode.

Podgrupe proizvoda posmatrane su u skladu sa Lidlovom internom kategorizacijom

Kao rezultat došlo se do zaključka da u pogledu rizika koji su vezani za vodu, primarni poljoprivredni proizvodi (voće i povrće), kao i određene grupe prerađenih namirnica imaju najveći uticaj. Najveći rizici nalaze se u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, kao posledica navodnjavanja u regionima koji oskudevaju vodom, i usled posledica nastalih upotrebom đubriva i pesticida.

Pored procene rizika vezanih za vodu u našem lancu proizvodnje, kontinuirano merimo potrošnju vode i u svojim prodavnicama. U poređenju sa potrošnjom vode u lancu proizvodnje, potrošnja u prodavnicama je zanemarljivo mala, i iz tog razloga ona neće biti tema predmetne izjave o namerama.

Rezultati ove analize predstavljaju za nas polaznu tačku za sagledavanje uticaja našeg asortimana kada su u pitanju rizici vezani za vodu, kao i za razvijanje ciljeva i mera koji su predstavljeni u nastavku.

4. Mere

U procesu nabavke, Lidl ima mogućnost da aktivno pokreće promene i na taj način doprinosi zaštiti vode kao prirodnog resursa. To se postiže, na primer, povećanjem broja sertifikovanih proizvoda u asortimanu. Na ovaj način podržavaju se prepoznate inicijative i istovremeno se osigurava primena minimalnih standarda održive proizvodnje.

Zajednički rad sa sertifikovanim proizvođačima i proširivanje asortimana sertifikovanim proizvodima predstavljaju osnovu za veću održivost. Koje oznake i sertifikacije imaju najveći uticaj na zaštitu vode utvrdili smo u saradnji sa eksternim naučnim institutom, u postupku analize oznaka koji su povezani sa održivošću. Tim postupkom došlo se do zaključka koja oznaka ima najveći uticaj na ovu oblast delovanja - vodu. Jedan deo našeg asortimana nosi oznaku BIO i Rejnforest Alijansa (Rainforest Alliance) sertifikata. Na ovaj način gradimo ponudu održivih proizvoda, koji prikazuju odgovorno postupanje sa vodom. Oznaka Rejnforest Alijanse (Rainforest Alliance) definiše stroge smernice za ekonomičnu upotrebu vode kao prirodnog resursa.

Za svesniju upotrebu vode u lancu nabavke: saradnja sa Alijansom za upravljanje vodama (Alliance for Water Stewardship)

Lidl se 2018. godine priključio partnerskoj platformi više aktera – Alijansi za upravljanje vodama (Alliance for Water Stewardship (AWS)). Kao prvi međunarodni standard - Internacionalni standard upravljanja vodama (International Water Stewardship Standard), AWS meri upotrebu vode na lokaciji, uzimajući u obzir socijalne, ekološke i ekonomske kriterijume. AWS se primenjuje, kako na kompanije, tako i na industrije i poljoprivredu. Standard pruža kompanijama okvir za razumevanje, planiranje, primenu i komuniciranje mera koje se odnose na upravljanje vodnim resursima. Ovo članstvo čini nas korak bližim održivom korišćenju vode.

4.1. Mere u lancu nabavke

4.1.1. Voće i povrće

Smanjenje potrošnje vode

Uz obaveznu sertifikaciju u skladu sa zahtevima GlobalG.A.P standarda, svi Lidlovi dobavljači primarnih poljoprivrednih proizvoda dokumentuju svoju kompetentnost u pogledu dobre poljoprivredne prakse. U ovo je uključen i aspekt potrošnje vode⁴. Zajedno sa svojim dobavljačima uzimamo u obzir GlobalG.A.P Program održivosti za irigaciju i upotrebu površinskih voda (Sustainable Program for Irrigation and Groundwater Use (SPRING)-Modul⁵), koji se bavi specijalno aspektima vode, i proveravamo mogućnost njegove praktične primene.

Smanjenje zagađenja

Zajedno sa svojim dobavljačima voća i povrća, 2006. godine Lidl je sklopio sporazum za održivo smanjenje upotrebe pesticida. Kako bismo zajedničkim snagama ostvarili svoj cilj, ustanovljene su maksimalno dozvoljene količine ostataka pesticida u proizvodima, koje iznose maksimalno 1/3 od zakonski propisane maksimalno dozvoljene količine ostataka sredstava za zaštitu bilja⁶. Na ovakav način manja količina pesticida dospeva u životnu sredinu.

Evaluacija mera

Na osnovu dosadašnjeg iskustva, u sledećim koracima procenjujemo i testiramo dalje mere koje se mogu primeniti u procesu nabavke. Sastavni deo ove procene su na primer:

Dublja analiza: Za detaljniju analizu rizika vezanih za vodu koristi se indeks „vodnog stresa“ koji je razvijen od strane Svetskog instituta za resurse (World Resources Institut (WRI)) za poljoprivredni sektor na nacionalnom nivou. Dodatno se koriste pokazatelji vezani za vodu, koji su specifični za određene proizvode, a koji se zasnivaju na podacima Mreža vodnog otiska (Water Footprint Networks (WFN)). Kombinacijom ova dva pokazatelja omogućena je procena rizika vezanih za vodu, koja obuhvata različite zemlje porekla određenog proizvoda. Rezultati služe za klasifikaciju rizika vezanih za vodu u lancu snabdevanja jednog proizvoda. Na ovaj način stvara se osnova za donošenje mera, koje za cilj imaju smanjenje rizika vezanih za vodu.

Rešavanje rizika vezanih za vodu: Kako bismo oslovili rizike vezane za vodu, koristimo standarde kao što su GlobalG.A.P. Spring ili Internacionalni standarda upravljanja vodama (AWS International Water Stewardship Standard). Radi provere ovakvog pristupa rešavanju izazova, u leto 2020. godine pokrenut je pilot projekat.

4.1.2. Cveće i biljke⁷

U cilju smanjenja potrošnje i zagađenja vode koje nastaju u procesu proizvodnje cveća i biljaka koje prodajemo, i kako bismo garantovali primenu dobre poljoprivredne prakse, na primer u vidu efikasnog navodnjavanja, od početka 2020. godine od svih proizvođača zahtevamo da poseduju važeći GlobalG.A.P. sertifikat. Oko 90 procenata našeg cveća i biljaka već je sertifikovano u skladu sa zahtevima GlobalG.A.P., Fertrejd (Fairtrade), ili holandskog Projekta zaštite životne sredine ukrasnog bilja (Milieu Project Sierteelt - MPS) standarda (Avgust 2020). Shodno našem sporazumu sa proizvođačima voća i povrća, sa dobavljačima i proizvođačima cveća i biljaka, ustanovili smo takođe program redukcije pesticida koji za cilj ima smanjenu upotrebu sredstava za zaštitu bilja. Ova mera umanjuje rizik da će pesticidi dospeti u životnu sredinu.

4.1.3. Tekstil

Smanjenje potrošnje vode

Za redukciju upotrebe vode u proizvodnji naših tekstilnih proizvoda, oslanjamo se na standarde Pamuk proizveden u Africi (Cotton Made in Africa (CMiA)), Standard organskog sadržaja (Organic Content Standard), Globalni standard organskog tekstila (Global Organic Textile Standard (GOTS)), Inicijativa bolji pamuk (Better Cotton Initiative) ili Fertrejd (Fairtrade). Za proizvodnju Bio pamuka koristi se manje vode, a istovremeno, u poređenju sa proizvodnjom konvencionalnog pamuka, troši se i manje sredstava za đubrenje⁸. Pamuk koji na sebi nosi oznaku CMiA standarda uzgaja se isključivo uz pomoć kišnice. Na ovaj način, proizvođači, u poređenju sa svetskim prosekom, uštede više od 2.100 L vode po kilogramu pamučnog vlakna⁹. Pored upotrebe Bio pamuka, GOTS standard takođe uzima u obzir kriterijume potrošnje vode u daljoj preradi pamučnog vlakna. Jedan od zahteva ovog standarda, koji proizvođači moraju da ispune, jeste postavljanje ciljeva za smanjenje potrošnje vode. Fertrejd (Fairtrade) standard takođe sadrži zahteve vezane za upotrebu vode.

Iz ovog razloga, Lidl se obavezuje da će do kraja 2022. godine 100 % pamuka koji se nalazi u našim proizvodima poticati iz održive proizvodnje, tj. proizvodnje koja ispunjava zahteve standarda: Pamuk proizveden u Africi (Cotton Made in Africa), Standard organskog sadržaja (Organic Content Standard), Globalni standard organskog tekstila (Global Organic Textile Standard), Inicijativa bolji pamuk (Better Cotton Initiative) ili Fertrejd (Fairtrade).

Smanjenje zagađenja

U cilju uklanjanja štetnih hemikalija iz globalnog lanca snabdevanja tekstilom, Lidl se 2014. godine pridružio DETOKS kampanji koju je pokrenula nevladina organizacija Grinпис (Greenpeace)¹⁰. Cilj ove kampanje jeste isključivanje štetnih hemikalija iz procesa

proizvodnje, čime se smanjuje zagađenje vode i smanjuje ekološki pritisak na životnu sredinu i zdravlje ljudi. Lidl se u ovom postupku vodi principom zamene štetnih hemikalija supstancama koje su ekološki prihvatljivije i neškodljive za zdravlje ljudi, kao što je, na primer, upotreba boja za štampu na bazi vode, završna obrada bez PFC-a (fluorouglenici) ili veštačka koža bez dimetilformamida (DMF).

Najmanje jednom godišnje, nezavisni instituti vrše provere proizvođača tekstila i obuće čija proizvodnja obuhvata i vlažne procese, u pogledu korišćenja štetnih hemikalija. Pored ove indirektno provere, metodom slučajnog uzorka proverava se popis hemikalija i uzimaju se uzorci otpadne vode.

Kao i ostatak branše, Lidl takođe najveći deo svojih neprehrambenih proizvoda nabavlja od samostalnih proizvođača iz azijskih zemalja. Uprkos značajnom napretku i ekonomskom rastu, socijalni i ekološki uslovi u Aziji su različiti. Upravo iz tog razloga, posebnu pažnju u ovoj saradnji posvećujemo primeni ustanovljenih minimalnih standarda, i u tom pogledu definisali smo tri glavna cilja:

- Zahtev za bezbednu upotrebu hemikalija
- Smanjenje energije, vode i upotrebe hemikalija
- Ekološki prihvatljivo odlaganje otpada i adekvatno upravljanje otpadnim vodama

Kako bismo zajedno sa lokalnim proizvođačima ostvarili ovaj cilj, u saradnji sa Nemačkom organizacijom za međunarodnu saradnju (Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)) u okviru PURE projekta (Projekat za zaštitu životne sredine i efikasno korišćenje resursa) organizovan je niz obuka. Preko 400 saradnika iz 80 kompanija koje se bave proizvodnjom tekstila iz Kine i Bangladeša, dobilo je obuke u skladu sa međunarodno utvrđenim standardima iz oblasti ekologije i bezbednosti. Ukupno 67.000 radnika dobilo je ovo znanje. Fokus ovih obuka, između ostalog, bio je poboljšanje upravljanja otpadnim vodama i uspostavljanje adekvatnog sistema upravljanja hemikalijama. Ovo garantuje da će sve grupe hemikalija koje su navedene u Lidl kampanji Detoks predanost, trajno biti isključene iz procesa proizvodnje. Potrošnja vode u kompanijama koje su pohađale obuku u okviru ovog projekta umanjena je za oko 5,8 miliona metara kubnih¹¹.

Kao član Radne grupe za kožu i Saveza za održivi tekstil, Lidl se zalaže za smanjenje potrošnje vode i odgovorno upravljanje hemikalijama u lancima snabdevanja tekstilom. Lidl pravi korak dalje i ide u smeru proizvoda koji se mogu reciklirati, na primer sa svojim Bio tekstilom koji je sertifikovan u skladu sa zahtevima Cradle to Cradle®. Strogi kriterijumi ovog standarda uključuju, između ostalog, odgovornu upotrebu vode.

Lidl i ubuduće nastavlja da radi, zajedno sa svojim dobavljačima na sistemima za zaštitu životne sredine, upravljanje hemikalijama i otpadom kao i na listama koje će sadržati popis opasnih hemikalija koje je potrebno izbaciti iz upotrebe.

4.1.4. Sirovine

I u postupku nabavke sirovina, radimo na umanjivanju rizika vezanih za vodu. Na primer 50 % našeg asortimana kafe, do kraja 2022. godine biće sertifikovano u skladu sa zahtevima Rejnforest Alijansa/UTZ (Rainforest Alliance/UTZ), Fertrejd (Fairtrade) ili Bio standarda (Status: Februar 2020). Sva tri standarda propisuju različite mere u pogledu zaštite vode kao prirodnog resursa. Kakao koji ulazi u sastav naših proizvoda do kraja 2022. godine poticaće iz održive proizvodnje i biće sertifikovan u skladu sa zahtevima nekog od standarda: Rejnforest Alijansa/UTZ (Rainforest Alliance/UTZ), Fertrejd (Fairtrade) ili Bio.

50 % asortimana biljnog i voćnog čaja, kao i 100 % asortimana zelenog, crnog i *Rooibus* čaja biće sertifikovano do kraja 2022. godine u skladu sa zahtevima Fertrejd (Fairtrade), Rejnforest Alijanse (Rainforest Alliance), Bio ili Unija za etičku bio trgovinu/UTZ (Union for Ethical Biotrade/UTZ) standarda. Palmino ulje koje ulazi u sastav naših proizvoda, do kraja 2022. godine biće 100 % sertifikovano u skladu sa zahtevima Okruglog stola o održivom palminom ulju (Roundtable on Sustainable Palm Oil - (RSPO)). Kroz ovakvo konzekventno protežiranje sertifikovanih sirovina u procesu nabavke, Lidl daje značajan doprinos zaštiti vodnih resursa¹².

4.1.5. Nепrehrambeni proizvodi

Poznato je da se plastika u prirodi uglavnom ne razgrađuje. Iz tog razloga, zagađenje vode koje potiče od prisustva mikroplastike u neprehrambenim proizvodima predstavlja veliki problem. Na ovoj temi intenzivno radimo od 2015. godine i smatramo da je smanjenje sadržaja mikroplastike u bilo kom proizvodu od izuzetne važnosti. Podržavamo evropski pravni okvir koji daje jasnu definiciju šta predstavlja mikroplastika. Do danas, na nivou Evrope, ne postoji zakonska zabrana upotrebe mikroplastike u kozmetičkim proizvodima. Zajedno sa svojim proizvođačima kozmetike i sredstava za negu lica i tela, sklopili smo zajednički dogovor: Do kraja 2021. godine mikroplastika neće biti sastavni deo receptura kozmetičkih proizvoda naše privatne robne marke¹³.

Pored primarne mikroplastike, i sekundarna mikroplastika predstavlja rizik po zagađenje vode. Ona nastaje kao posledica mehaničkog narušavanja strukture polimernih pakovanja i usled nepropisnog odlaganja. U ovom slučaju, kao pomoć, služi Lidlova strategija smanjenja plastike, koja jasno definiše ciljeve za smanjenje plastike u polimernim pakovanjima proizvoda. REset Plastik strategija za Švarc grupu (Schwarz Gruppe) predstavlja međunarodni pristup koji se sastoji od pet oblasti delovanja: Redukovati (REduce), Redizajnirati (REdesign), Reciklirati (REcycle), Ukloniti (REmove), Istražiti (REsearch). Ovom strategijom obavezali smo se da ćemo do kraja 2025. godine smanjiti

udeo plastike u pakovanjima proizvoda naše privatne robne marke i da će sva pakovanja biti maksimalno reciklabilna. Na ovaj način doprinosimo smanjenju otpada, i umanjujemo rizik da će plastika različitih veličina, uključujući i mikroplastiku, dospeti u životnu okolinu.

4.2. Mere u prodavnicama

U poređenju sa potrošnjom vode u našem lancu nabavke, potrošnja vode u našim prodavnicama je zanemarljiva. Uprkos tome, i u ovom delu podstičemo mere kako bismo svoju potrošnju vode maksimalno redukovali. Da bismo proverili operativnu potrošnju vode i procenili mogućnost optimizacije, u određenim prodavnicama primenjeno je sistemsko praćenje potrošnje koje je povezano na centralni merni sistem. Na osnovu ovoga, zaključeno je da se veći deo vode troši na čišćenje prodavnica. Iz tog razloga kontinuirano radimo na tome da poboljšamo ove procese. Dodatno, obraćamo se zaposlenima u cilju da ih edukujemo i povećamo osvešćenost po pitanju odgovorne potrošnje vode.

4.3. Komunikacija

Lidl transparentno izveštava o napretku i uspesima svojih mera za smanjenje potrošnje i zagađenja vode. Ovo radimo kako bismo osvestili sve zainteresovane strane – od proizvođača do potrošača – i osposobili ih da prate mere. U tom kontekstu na pakovanju određenih proizvoda privatne robne marke, implemetirali smo „Save water“ logotip. Svrha ove oznake jeste da skrene pažnju potrošačima na temu vode, a sadrži i savete za uštedu vode u domaćinstvu i drugim oblastima života.

5. Izvori

- 1 <https://www.adelphi.de/de/system/files/mediathek/bilder/Umweltatlas%20Lieferkette%20-%20adelphi-Systain.pdf> (Status: Mart 2017)
- 2 <https://a4ws.org>
- 3 Pogledajte i [Kororativna odgovornost u procesu nabavke](#)
- 4 <https://mobil.wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/WWF-WaterRisk-Studie-EN.pdf> (Staus: Oktobar 2017);
<https://mobil.wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/WWF-Studie-Water-Stewardship-in-Landwirtschaftsstandards.pdf> (Status: Juli 2015)
- 5 https://www.globalgap.org/uk_en/for-producers/globalg.a.p.-add-on/spring/
- 6 Pogledajte i [Izjava o namerama – sveže voće i povrće](#)
- 7 Za više informacija pogledajte [Izjava o namerama za održivu nabavku cveća i biljaka](#)
- 8 https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-66981-6_8 (Status: Juli 2018)
- 9 <https://cottonmadeinafrica.org/en/news/cmia-cotton-saves-water-and-greenhouse-gas-emissions/> (Status: Novembar 2014)
- 10 <https://www.greenpeace.de/kampagnen/detox>
- 11 Pogledajte [Lidl Detox predanost - izveštaj 2020](#)
- 12 Za više informacija pogledajte:
[Izjava o namerama za održivu nabavku kafe](#)
[Izjava o namerama za održivu nabavku čaja](#)
[Izjava o namerama za održivu nabavku kakaoa](#)
- 13 Za više informacija pogledajte [Izjava o namerama – mikroplastika](#)